

GIOVANNI MARIA BERTINI: *Contributo a un repertorio bibliografico italiano di letteratura spagnola* (1890-1940). Firenze, F. Le Monnier, 1941. 100 pàgs.

El propòsit que mogué el Prof. G. M. Bertini a compilar aquest repertori (aparegut al mateix temps dins del volum *Italia e Spagna: Saggi sui rapporti storici, filosofici ed artistici tra le due civiltà*, publicat a cura de l'Istituto Nazionale per le relazioni culturali con l'Estero) no fou altre que el d'iniciar, amb l'aportació italiana, la formació d'un repertori bibliogràfic literari espanyol — excloses explícitament les cultures portuguesa i catalana —, complet fins allà on fos possible, i d'invitar els hispanistes d'altres nacionalitats a cooperar-hi dreçant la bibliografia sobre el mateix tema del país respectiu. L'autor creu, amb raó, que una obra que realitzés un projecte semblant «constituïrebbe, senza dubbio, la testimonianza più eloquente dell'influenza esercitata dalla Spagna sulla cultura e sull'arte delle altre nazioni».

La tasca del Prof. Bertini, com tota obra de compilació bibliogràfica, ha estat entretinguda i difícil, i el fruit que amb la seva laboriositat ha pogut abastar és ben interessant: mil dos-cents trenta-sis títols d'estudis apareguts entre els anys 1890 a 1940 i dedicats enterament o parcialment a temes de literatura espanyola — i també d'articles consemblants publicats en revistes i diaris —, que ens donen una clara idea de la importància de l'hispanisme italià.

Les obres estan aplegades, en aquesta bibliografia, per ordre alfabètic d'autors. Les dificultats que una ordenació d'aquesta mena pot crear per a la consulta del llibre queden obviades gràcies als tres índexs que clouen el volum: un dels noms de les persones citades en els títols; un altre dels noms de lloc, i un darrer, analític, dels temes tractats.

R. A. i S.

JOSÉ MARIA CASTRO Y CALVO: *El arte de gobernar en las obras de Don Juan Manuel*. Barcelona, Instituto Antonio de Nebrija (CSIC, Delegación de Barcelona), 1945. 428 pàgs.

L'autor divideix aquest estudi en tres parts. En la primera, on és analitzada la personalitat de Don Juan Manuel i la seva obra literària, es passa revista a l'estat dels estudis sobre aquest escriptor i es fa una anàlisi de la seva personalitat dins l'època de transició en què va viure i de la qual fou representant genuí. A continuació el Prof. Castro concreta l'obra de Don Juan Manuel en un quadre ideològic fonamental: els propòsits didàctics, heretats del seu oncle Alfons *el Savi*; l'educació, reflex de la que rebien els grans senyors entre els quals ell es comptava; la vida del gran senyor a l'Edat Mitjana; la caça, una de les seves ocupacions preferides, considerada com un aprenentatge per a la guerra, i a la qual dedica el *Livro de la Caza*, suggerit per la lectura d'Alfons *el Savi*; la guerra; l'Estat, sostingut i protegit per guerrers i amb aspiracions d'Imperi; la religió, que traspua a través de tota la seva obra. Seguidament són estudiades les fonts de l'escriptor medièval (a través dels estudis de Menéndez Pelayo, Moldenhauer, Giménez Soler, Knust i el propi Sr. Castro), que l'autor agrupa en bíbliques, lullianes, el Barlaam i Josafat (bé a través d'una versió llatina o d'una d'àrab), jurídiques (*Fuero Juzgo, Partidas*) i altres de menys importància.